

De verklaring van Salamanca

De verklaring van Salamanca is het meest gezaghebbende document op onderwijsgebied dat ooit wereldwijd werd vastgesteld. De verklaring werd voor Europa geratificeerd tijdens het Verdrag van Parijs in 1994. Namens Nederland tekende minister J. Ritzen dit verdrag. Het ministerie heeft hieraan geen persbericht gewijd, noch informatie verspreid, sterker nog de verklaring – die zeer vergaande uitspraken deed op onderwijsgebied – is zelfs niet in het Nederlands vertaald door het ministerie van O&W. Er is geen task-force voor in het leven geroepen, er is geen invoeringstraject en er zijn geen informatierondes of conferenties over het onderwerp gehouden. Daarom hieronder de vertaling:

SALAMANCA STATEMENT

De Salamanca Verklaring van de UNESCO verklaart dat:

- *ieder kind een fundamenteel recht heeft op onderwijs en in staat moet worden gesteld een acceptabel niveau van leren te bereiken en op peil te houden;*
- *ieder kind unieke eigenschappen, interesses, mogelijkheden en leerbehoeften heeft;*
- *opleidingen moeten worden ontworpen en onderwijsprogramma's ingevoerd, die rekening houden met deze eigenschappen en leerbehoeften;*
- *allen met speciale onderwijsbehoeften toegang moeten hebben tot reguliere scholen welke hen opnemen in een kindgericht pedagogisch klimaat dat in staat is aan hun behoeften tegemoet te komen;*
- *reguliere scholen met deze inclusieve inslag het meest effectief zijn in het bestrijden van discriminerende opvattingen, in het creëren van een open gemeenschap, in het bouwen aan een inclusieve maatschappij en het bereiken van onderwijs voor iedereen. Bovendien voorzien zij in effectief onderwijs voor de meerderheid (zonder speciale behoeften) en verbeteren zij de doelmatigheid van het gehele onderwijssysteem.*

De Verklaring roept regeringen met klem op om:

- de hoogste politieke en budgettaire prioriteit te geven aan het verbeteren van het onderwijssysteem, zodat men in staat is alle kinderen, ongeacht hun individuele verschillen of moeilijkheden, op te nemen;
- wettelijk of beleidsmatig het principe van inclusief onderwijs aan te nemen, waarbij alle leerlingen in reguliere scholen worden geplaatst, tenzij er dringende redenen zijn om dat niet te doen;

- voorbeeldprojecten te ontwikkelen in samenwerking met plaatselijke onderwijsbesturen in alle gemeenten en uitwisselingsprogramma's voor leerkrachten te introduceren met landen die meer ervaring hebben met inclusieve scholen;
- gedecentraliseerde en op participatie gerichte mechanismen in te richten voor het plannen, monitoren en evalueren van onderwijskundige voorzieningen voor kinderen en volwassenen met speciale onderwijsbehoeften;
- de deelname van ouders, gemeenschappen en organisaties van gehandicapten te bevorderen en te faciliteren waar het gaat om beleidsvormingsprocessen betreffende voorzieningen voor speciale onderwijsbehoeften;
- meer inspanning te leveren bij vroegtijdige herkenning en interventiestrategieën, net als bij vrijwillige aspecten van inclusief onderwijs;
- te verzekeren dat, in het licht van systematische verandering, opleidingsprogramma's voor leerkrachten, zowel initieel als waar het nascholing betreft, gericht zijn op het tegemoet komen aan speciale onderwijsbehoeften in reguliere scholen. (Vertaling: H.G. Groeneweg)

Het Salamanca Statement van de UNESCO verplichtte zowel de ontwikkelde- als de ontwikkelingslanden om volledige onderwijskansen te bieden aan kinderen met een handicap.

Het World Education Forum in Senegal legde inclusief onderwijs voor mensen met een handicap als onvervreemdbaar recht vast. Onderwijs voor leerlingen met een handicap staat dus niet alleen al 15 jaar op de agenda van vrijwel elk belangrijk onderwijsforum waar ook ter wereld, ook wordt overal gesproken over inclusieve onderwijskansen voor alle kinderen.

Op 1 oktober 2003 waren de UNESCO-afgevaardigden van de Noord-Europese landen gastheer bij een bijeenkomst in – wederom – Parijs. Meer dan veertig landen namen deel. Doel was het bespreken van hun 'Flagship: The Right to Education for Persons with Disabilities: Towards Inclusion'. ('Vlaggeschip: Het Recht op Onderwijs van Mensen met een Handicap: Naar Inclusief Onderwijs'). Het Vlaggeschip is een alliantie van verscheidene organisaties waaronder mondiale gehandicaptenorganisaties, internationale ontwikkelingsinstellingen, intergouvernementele instanties en deskundigen op het gebied van speciaal en inclusief onderwijs vanuit de gehele wereld. Hun doel is het bevorderen van een 'Onderwijs voor Iedereen programma' dat voor het eerst ter sprake kwam in 2000 tijdens het forum in Dakar, en dat aan iedereen met een handicap, jong of oud, toegang verschaft tot kwalitatief hoogwaardig onderwijs en de kans om dit onderwijs met succes af te ronden.

Bert Groeneweg

Seminarium voor Orthopedagogiek

Partner in Collectief Inclusief